

Información sobre o Entroido en Galicia.

Proxecto colaborativo do CEIP Plurilingüe a Cristina (Carballo) e o CEE Nosa Señora do Rosario (A Coruña)

“As madamas e os galans” (San Adrián de Cobres)

Nas “Rías Baixas”, no concello de Vilaboa, situado ao fondo da ría de Vigo, na marabillosa enseada de San Simón celébrase “Ou entroido de Cobres”, cuxos personaxes principais son “As madamas e os galans”. O tradicional “ Antroido dous Cobres” celébrase nas parroquias de Santa Cristina de Cobres e San Adrián de Cobres.

Nesta festa carnavalera os participantes non se tapan o rostro, non hai mascararas ou antefaces que oculten a identidade. As “Madamas e Galáns” fan gala da súa identidade, lucindo vestimentas moi coloristas e elaboradas, baste dicir que na confección do chapeu delas emprégase máis dun mes, traballando a diario.

Neste entroido de Cobres están representadas as distintas clases sociais. As vestimentas das madamas e galáns son o símbolo de pertenza á clase alta. As Madamas locen sobre o peito cadeas, colares e diversidade de abelorios sobre as súas blusas e saias brancas adornadas con cintas de múltiples cores e pasamanerías variadas. Xogan un papel primordial neste Entroido e a súa vestimenta ten un papel fundamental para distinguirse do resto. Os Galáns vístense con camisa branca adornada con coloridas cintas e levan gravata vermella. Sobre o pantalón tamén branco, cunha fina liña lateral en cor viva, cóbrense ata o xeonllo con panos de seda.

Cigarrón (Verín)

Chámase cigarrón ao traxe característico do entroido de Verín, provincia de Ourense, Galicia. A máscara vai co rostro cuberto coa careta de madeira pintada de cores rechamantes, que se prolonga nunha especie de mitra de metal cun motivo de animais ou astros león, lobo, vaca, boi. A diferenza do "Peliqueiro", o "Cigarrón" non leva detrás da máscara unha pelica (anaco de pel o cal lle dá nome a ó devandito personaxe de Entroido). Esta é a única diferenza que existe entre estes dous personaxes, a cal é case imperceptible.

O traxe está composto por unha camisola branca, gravata e unha chaqueta curta da que colgan flocos dourados que van atados con lazos de tres cores. Sobre os ombreiros unha pañoleta. Unha gran faixa vermella enrolada á cintura suxeita ao pantalón, quizais a parte máis traballada do traxe. Encima da faixa vai o cinto do que colgan chócalas (cencerros). As pernas do cigarrón van cubertas con medias brancas e ligas. Zapatos negros e un "zamarra" (látigo) na man completan a vestimenta deste personaxe típico do entroido de Verín.

Boteiro (Viana do Bolo)

A careta do boteiro é unha verdadeira xoia de artesanía, xa que non existen dous iguais. Esta compónse de dous partes. A parte superior, que recibe o nome de pantalla, está feita dun armazón de ferro que se recubre con centos de pregos de papel de seda previamente dobrados e recortados que se pegan en dita estrutura buscando unha disposición simétrica das cores. Na parte inferior sitúase a máscara de madeira que vai fixada á estrutura metálica mediante unha especie de casco. A expresión facial destas máscaras oscila entre a burla, con sorrisos socarronas de dentes ben marcados, e o afán de intimidar e infundir medo, de aí a presenza de réptiles, entre os que se impón a serpe.

Tamén poden ter caras de animal e non é estraño que se engadan elementos como os cornos. A tradición máis estendida é que a cara se pinte de cor negra, aínda que existen aldeas cuxas máscaras tradicionalmente

deixaban a cara da cor natural da madeira. Por último, nos laterais da máscara de madeira hai dúas correas de coiro que cinguen a careta ao pescozo do boteiro e que quedan ocultas baixo varios pliegues de papel de seda da parte posterior que fan a función de pelo.

Pantalla de xinzo de Limia

O traxe típico son as pantallas cuxo vestimenta se considera incompleto sen a vejigas, que se repoñen cada vez que rompen. As Pantallas visten camisa e calzón brancos, capa vermella ou negra, pañoleta (case sempre vermella), polainas negras e zapatos negros. Unha faixa tamén vermella leva na cintura, xunto coas campanillas, así a cadeira sofre menos o rozamento das campanillas.

Xenerais do Ulla

Inspirados nas loitas que tiveron lugar na comarca do río Ulla durante a primeira metade do século XIX, coa invasión das tropas napoleónicas, xurdiron estes "xenerais". Estes aristócratas militares do entroido galego animan aos veciños e visitantes da comarca do Ulla a través das súas batallas dialécticas, coas que provocan aos pobos veciños usando cómicos "atranques" ou "altos", cos que se realiza unha burla da guerra. Os xenerais do Ulla utilizan un ton moi humorístico, que predomina en todo o entroido galego e que serve para gozar do público que escoita e contempla este espectáculo.

Volante de Chantada

Os volantes portan sobre a cabeza enormes gorros repletos de cintas entre as que varía unha ampla gama de cores, aínda que tamén é común que sobre o " pucho" colóquense flores. Acompañados co son das gaitas, os volantes bailan facendo soar as súas chocas e movendo as cintas que saen da súa cabeza. No pasado esta celebración constituía un rito de fertilidade para as colleitas e a celebración do final de inverno.

Entroido de Samede

Na orixe similar a un espantallo, o entorilo de Samede celébrase con roupa branca e mantones de manila ou cachemir ata follas de millo e "chocas", pasando por cintas de cores e sombreros creando pezas auténticas.

Mázcara de Manzaneda

A mázcara é o personaxe central do entroido de Manzaneda e a pesar do seu nome, adoita levar o rostro descuberto. Na cabeza levan un gorro cun enorme tocado; como trouxen, camisa e polainas brancas con puntillas, mantilla floreada, botas altas, bastón e cintas de cores que cada ano póñense e quítanse unha a unha. Á cintura levan varios cencerros que lles serven para desfilar ao mesmo ritmo.

Este elegante personaxe adoita ser tamén un consumado bailarín con gran destreza que acompaña en todo momento o folián, é dicir, desfila en comparsa mentres outros integrantes tocan os tambores ou outros aparellos de labranza a modo de instrumentos musicais, facendo do entroido de Manzaneda unha festa peculiar e moi divertida.

Mázcara de Buxán

Buxán es una pequeña parroquia de O Bolo donde se vive el Entroido con intensidad. O Folión de Buxán é anterior ao ano 1900. Bombo e sachos ambientan este entroido. Ao son do folión bailan as mázcaras, o elemento máis representativos destas festas. A mázcara leva un gorro, en forma de cono, cunha boneca no centro. Adórnano con rechamantes cintas de diferentes formas e cores. A cara vai cuberta cunha máscara branca.

Follateiro de Lobios

En Lobios recuperouse recentemente a figura do Follateiro, unha tradición que consistía en cubrirse con follas de millo. Parece ser que era un costume en ambos os lados da Serra do Xurés, tanto nas aldeas galegas como nas portuguesas. Grans de millo de diferentes cores adornan a máscara, os corpiños e outros elementos do traxe.

